

Teadustöö ja looduse kaitse

Uudo Timm

Kuidas toimub looduse kaitse?

**TEGELIK
MAAILM**

**NÄILIK
(VIRTUAALNE)
MAAILM**

Mõõtmisandmed
Mudelandmed
Hüpoteesid
Teooriad
Ekspertarvamused
REGISTRID ja
andmebaasid (KKR,
EELIS, e-Elurikkus
jne)

**OTSUSTUSTE
ja JURIIDILINE
MAAILM**

ÕIGUSAKTID
Reeglid
Kohtulahendid
Lepingud
EL direktiivid
OTSUSED

Erinevad küsimused

- Kui palju uuringuid käsitlevad ohustatud ja kaitstavaid loodusobjekte ning nendega seotud küsimusi?
- Kui palju ja kuidas jõuavad teadustööde käigus kogutud (leiu-, seisundi)andmed kaitse korraldajateni?
- Kas ja kuidas jõuavad teadustööde tulemused kaitse korraldajateni ja avalikkuseni ning kuidas neid teadmisi rakendatakse praktilises looduse kaitstes?

Kui paljud uuringud käsitlevad ohustatud ja kaitstavaid loodusobjekte ja nendega seotud küsimusi?

- Fundamentaalsed teadustööd
 - Rahastus peamiselt teadusfondidestSüstemaatika, ökoloogia jne alased tööd
- Rakenduslikud teadustööd
 - Rahastus peamiselt KIKist ja tellitavad töödKeskkonnaameti, Keskkonnaministeeriumi kaudu
- Seire ja selle käigus kogutud andmestike analüüsid
- Keskkonnamõjude hindamise käigus tehtavad uuringud

Ohustatud ja haruldaste liikide kohta tuleb andmeid sageli koguda aastaid

Kui palju ja kuidas jõuavad teadustööde käigus kogutud (leiu, seisundi) andmed kaitse korraldajateni?

- Teadustööde, sh lõpu-, magistri-, doktoritööde ja teadusartiklite jaoks loodusest andmete kogumisel registreeritakse hulga andmeid kaitstavate ja vöörlükkide leidude ja seisundi kohta
 - Küllalt palju andmestikku kogutakse kaitstavatelt aladelt
 - Teadusfondist rahastatavate tööde andmed praktiliselt kaitsekorraldajateni ei jõua

Kui palju ja kuidas jõuavad teadustööde käigus kogutud (leiu-, seisundi)andmed kaitse korraldajateni?

- KIKist rahastatavate ja KA tellitud rakendusuuringute puhul on andmeedastamise kohustus enamasti kirjutatud lepingusse
- KMH uuringute tulemused kuuluvad reeglina tellijale (arendajale). Arendust takistavad andmed ei pruugi jõuda isegi KMH aruandesse ega ka Keskkonnaametisse

Põhjused ja tagajärg

Põhjused

- Enne teadustööde valmimist ei taheta kogutud leiu- ja seisundiandmeid edastada ega teistele kättesaadavaks teha
- Leiuandmed on registreeritud liiga ebatäpselt. Teadustöös on leiukohad reeglina piirkonna kohanime täpsusega. Selliseid andmeid ei saa kavandatavate tegevuste kooskõlastamisel sageli kasutada.
- Täpete leiuandmete kaardistamine ja edastamine võtab lisaaega

Põhjused ja tagajärg

Tagajärg

- Teadustöö võib võtta mitmeid aastaid aega ja selle ajaga võib ohustatud liigi leiukoht juba hävida
- Kaitstava liigi leiukoht põhjustab maakasutuse piiranguid ja seetõttu peab leiukoht olema küllalt täpne (koordinaadid või leviala kontuur maaüksus(t)el)
- Praktikas on hakatud piiranguid arvestama vaid keskkonnaregistris olevate leiukohtade puhul
- Liikide levikust ja seisundist on kaitsekorraldajatel tegelikust teabest ebatäielik ülevaade ning seega võidakse teha ebaadekvaatseid otsuseid

Kuidas toimub looduse kaitse?

**TEGELIK
MAAILM**

**NÄILIK
(VIRTUAALNE)
MAAILM**

Mõõtmisandmed
Mudelandmed
Hüpoteesid
Teooriad
Ekspertarvamused
REGISTRID ja
andmebaasid (KKR,
EELIS, e-Elurikkus
jne)

**OTSUSTUSTE
ja JURIIDILINE
MAAILM**

ÕIGUSAKTID
Reeglid
Kohtulahendid
Lepingud
EL direktiivid
OTSUSED

Kas ja kuidas jõuavad teadustööde
tulemused kaitse korraldajateni ja
avalikkuseni ning kuidas neid teadmisi
rakendatakse praktilises looduse
kaitses?

Teadustööde tulemuste jõudmine kaitse korraldajateni ja avalikkuseni

- Koolipingis
- Teaduskirjandust lugedes
- Täiendkoolitustel

Probleemid liigikaitse näitel

- Liikide tundmine on nõrk. (Praktika vähesus)
- Teaduskirjandus on valdavalt võõrkeelne ja sageli väga spetsiifiline. Vähe on eestikeelseid teadusaavutuste tutvustusi, sisukokkuvõtteid jmt
- Kaitsekorraldajatele mõeldud abimaterjalide vähesus

Haruldased, ohustatud ja kaitstavad liigid

Kuidas uuemaid teadmisi
rakendatakse praktilises looduse
kaitstes?

Kuidas toimub looduse kaitse?

**TEGELIK
MAAILM**

**NÄILIK
(VIRTUAALNE)
MAAILM**

Mõõtmisandmed
Mudelandmed
Hüpoteesid
Teooriad
Ekspertarvamused
REGISTRID ja
andmebaasid (KKR,
EELIS, e-Elurikkus
jne)

**OTSUSTUSTE
ja JURIIDILINE
MAAILM**

ÕIGUSAKTID
Reeglid
Kohtulahendid
Lepingud
EL direktiivid
OTSUSED

Kuidas uuemaid teadmisi rakendatakse praktilises looduse kaitses?

- Õigusaktide kaasajastamine toimub väga aeglaselt
 - Punane nimestik ja kaitstavad liigid
 - Uue liigi lisandumine
 - Liikide kaitsetegevuskavade koostamine ja kinnitamine
- Liigikaitse tingimuste seadmine looduskasutuse lubade kooskõlastamisel
 - Tegevusjuhised
 - Eksperthinnangud ja soovitused
 - Kohtukaasused

Tänan tähelepanu eest!

Foto: R.Kurbel

Foto: R. Kurbel